ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 7.7.2025
COM(2025) 364 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2011/77/ΕΕ για τροποποίηση της οδηγίας 2006/116/ΕΚ για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων

Πίνακας περιεχομένων

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ... 2

II. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ... 3

1. Νομικό πλαίσιο ... 3

2. Αξιολόγηση της πιθανής ανάγκης παράτασης της διάρκειας προστασίας των δικαιωμάτων των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών στον οπτικοακουστικό τομέα ... 5

III. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ 7

IV. Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΠΟΥ ΘΕΣΠΙΣΤΗΚΕ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ 2011 ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ... 8

V. ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ... 10

1. Ρήτρα «απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης» ... 12

3. Διάταξη «μηδενικής βάσης» ... 16

4. Το δικαίωμα επαναδιαπραγμάτευσης ... 17

VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ... 17

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οδηγία 2011/77/ΕΕ (στο εξής: «οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας» ή «οδηγία») για τροποποίηση της οδηγίας 2006/116/ΕΚ για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων εκδόθηκε το 2011 με σκοπό την ενίσχυση της προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών μουσικής και των παραγωγών φωνογραφημάτων και τη βελτίωση της κοινωνικής κατάστασης των ερμηνευτών ή εκτελεστών. Η οδηγία παρέτεινε τη διάρκεια προστασίας των δικαιωμάτων των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών σε φωνογραφήματα από την πρώτη νόμιμη δημοσίευση ή παρουσίαση στο κοινό κατά 20 έτη και θέσπισε δέσμη συνοδευτικών μέτρων με στόχο την επανεξισορρόπηση της διαπραγματευτικής θέσης των ερμηνευτών ή εκτελεστών στις συμβατικές τους σχέσεις με τους παραγωγούς.

Η οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1, απαιτεί από την Επιτροπή να υποβάλει έως την 1η Νοεμβρίου 2016 έκθεση αξιολόγησης της εφαρμογής της υπό το πρίσμα των εξελίξεων στην ψηφιακή αγορά συνοδευόμενη, εάν χρειαστεί, από πρόταση για περαιτέρω τροποποίηση της οδηγίας 2006/116/ΕΚ. Η έκθεση που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 της οδηγίας, σχετικά με την αξιολόγηση του κατά πόσον χρειάζεται η παράταση της προθεσμίας προστασίας των δικαιωμάτων των εκτελεστών και των παραγωγών του οπτικοακουστικού τομέα, δημοσιεύθηκε το 2020.

Η καθυστερημένη δημοσίευση της εν λόγω έκθεσης συνδέεται με τις τελευταίες εξελίξεις στο δίκαιο της ΕΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και με την ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι νέοι κανόνες για την αμοιβή των δημιουργών και των ερμηνευτών ή εκτελεστών που θεσπίστηκαν με την οδηγία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά (στο εξής: οδηγία για την ψηφιακή ενιαία αγορά)[1], η οποία εκδόθηκε το 2019. Η οδηγία για την ψηφιακή ενιαία αγορά περιέχει διατάξεις[2] που αποσκοπούν στην περαιτέρω βελτίωση της συμβατικής θέσης των ερμηνευτών ή εκτελεστών, οι οποίες έχουν εφαρμοστεί στα κράτη μέλη τα τελευταία έτη. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής θεωρούν ότι ήταν σημαντικό να ληφθούν υπόψη αυτές οι νέες διατάξεις, σε συνδυασμό με τις εξελίξεις της αγοράς και της τεχνολογίας στην αγορά ψηφιακής μουσικής, ώστε να αξιολογηθεί η οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.

Η κύρια πηγή πληροφοριών που υποστηρίζει την παρούσα έκθεση είναι μια στοχευμένη μελέτη (στο εξής: μελέτη)[3]. Η μελέτη δημοσιεύεται μαζί με την παρούσα έκθεση.

[1] Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά [COM(2016) 593 final].

[2] Κεφάλαιο 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/790 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 96/9/ΕΚ και 2001/29/ΕΚ.

[3] Targeted study on the application of the Directive 2011/77/EU on the term of protection of copyright and certain related rights. (Στοχευμένη μελέτη σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2011/77/ΕΕ για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων). Η συλλογή δεδομένων (έρευνα τεκμηρίωσης, έρευνα, συνεντεύξεις) για τους σκοπούς της μελέτης πραγματοποιήθηκε στο τέλος του 2021 και στις αρχές του 2022.

Περιλαμβάνει τις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών που συλλέχθηκαν μέσω διαδικτυακής έρευνας που απευθυνόταν σε σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη από τον τομέα της μουσικής [κυρίως ερμηνευτές ή εκτελεστές, παραγωγούς φωνογραφημάτων και οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης (στο εξής: ΟΣΔ)[4], αλλά και δισκογραφικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε ρεπερτόριο κοινού κτήματος, παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών, διανομείς και ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς], και πλαισιώνεται από σειρά συνεντεύξεων. Η έρευνα τεκμηρίωσης της μελέτης καλύπτει όλα τα κράτη μέλη, ενώ η επιτόπια έρευνα καλύπτει 18 κράτη μέλη.

Επιπλέον, οι υπηρεσίες της Επιτροπής προσπάθησαν να συμπληρώσουν τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στη μελέτη μέσω άλλων διαθέσιμων πηγών, ιδίως μέσω επαφών με τα ενδιαφερόμενα μέρη και διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, συμπληρωματική πηγή στοιχείων αποτελεί η μελέτη του 2018 που ανατέθηκε από την Επιτροπή Νομικών Θεμάτων (JURI) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (στο εξής: μελέτη του ΕΚ)[5]. Η εν λόγω μελέτη του ΕΚ εξέτασε την κατάσταση όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας σε αρκετά κράτη μέλη και εξέτασε ορισμένες πιθανές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.

II. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

1. Νομικό πλαίσιο

Τα έργα και άλλα αντικείμενα προστασίας προστατεύονται βάσει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Η «διάρκεια προστασίας» για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα είναι η περίοδος κατά την οποία οι δικαιούχοι κατέχουν δικαιώματα επί των έργων τους που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και άλλων αντικειμένων

[4] Σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο α) της οδηγίας 2014/26/ΕΕ: ως «οργανισμός συλλογικής διαχείρισης» νοείται κάθε οργανισμός που εξουσιοδοτείται από τον νόμο ή μέσω εκχώρησης, άδειας ή οποιασδήποτε άλλης συμβατικής συμφωνίας, για τη διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών δικαιωμάτων εξ ονόματος περισσοτέρων του ενός δικαιούχων, για το συλλογικό όφελος αυτών των δικαιούχων, ως αποκλειστικό ή κύριο σκοπό του, και ο οποίος πληροί ένα από ή αμφότερα τα ακόλουθα κριτήρια: i) ανήκει στα μέλη του ή ελέγχεται από αυτά· ii) έχει οργανωθεί σε μη κερδοσκοπική βάση.
Οι ΟΣΔ είναι σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη της αξιακής αλυσίδας της ηχογραφημένης μουσικής όσον αφορά την παράταση της διάρκειας προστασίας, καθώς συμβάλλουν σε συγκεκριμένες πτυχές της πρακτικής εφαρμογής της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας όταν εισπράττουν και διανέμουν έσοδα τα οποία δικαιούνται οι ερμηνευτές ή εκτελεστές και οι παραγωγοί για λογαριασμό τους. Τα έσοδα αυτά μπορούν να βασίζονται στη χρήση αποκλειστικών δικαιωμάτων ή δικαιωμάτων αμοιβής. Μολονότι τα αποκλειστικά δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών μεταβιβάζονται κατά κανόνα στους παραγωγούς, οι ΟΣΔ είναι συνήθως επιφορτισμένοι με τη διαχείριση των δικαιωμάτων αμοιβής των ερμηνευτών ή εκτελεστών.
[5] Εφαρμογή της οδηγίας 2011/77/ΕΕ: διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

προστασίας που προστατεύονται από συγγενικά δικαιώματα[6]. Μετά τη λήξη της διάρκειας προστασίας, ένα έργο ή αντικείμενο προστασίας καθίσταται κοινό κτήμα.

Σε διεθνές επίπεδο, στη σύμβαση της Βέρνης[7] θεσπίστηκε ελάχιστη διάρκεια προστασίας για τους δημιουργούς και αργότερα για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές, τους παραγωγούς φωνογραφημάτων και τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς στη σύμβαση της Ρώμης[8]. Σύμφωνα με τη συνθήκη του ΠΟΔΙ του 1996 για την πνευματική ιδιοκτησία (στο εξής: WCT), ισχύει η ίδια διάρκεια προστασίας με εκείνη που προβλέπεται στη σύμβαση της Βέρνης για τους δημιουργούς[9]. Η συνθήκη του ΠΟΔΙ του 1996 για τις εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα (στο εξής: WPPT) θέσπισε διάρκεια προστασίας 50 ετών για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές, αρχής γενομένης από το τέλος του έτους κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε η σχετική υλική ενσωμάτωση ή δημοσίευση[10].

Στην ΕΕ, η διάρκεια προστασίας των δημιουργών και των κατόχων συγγενικών δικαιωμάτων εναρμονίστηκε για πρώτη φορά με την οδηγία 93/98/ΕΟΚ του Συμβουλίου[11], ακολουθούμενη από την οδηγία 2006/116/ΕΚ[12]. Η διάρκεια της προστασίας για όλα τα συγγενικά δικαιώματα[13] εναρμονίστηκε στα 50 έτη, υπολογιζόμενη από τις σχετικές πράξεις της ερμηνείας/εκτέλεσης ή της υλικής ενσωμάτωσης, της νόμιμης δημοσίευσης, της νόμιμης παρουσίασης στο κοινό ή της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης[14].

Η οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας, η οποία τροποποίησε την οδηγία 2006/116/ΕΚ, εκδόθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2011 και έπρεπε να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο από τα κράτη μέλη έως την 1η Νοεμβρίου 2013[15].

Παρέτεινε τη διάρκεια προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών όσον αφορά τις υλικές ενσωματώσεις μουσικών ερμηνειών ή εκτελέσεων και φωνογραφημάτων από 50 σε 70 έτη από την πρώτη νόμιμη δημοσίευση ή παρουσίαση της

[6] Παρότι ο όρος «δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας» καλύπτει τα οικονομικά και ηθικά δικαιώματα που χορηγούνται στους δημιουργούς έργων, τα «συγγενικά δικαιώματα» αποτελούν τα οικονομικά και ηθικά δικαιώματα που χορηγούνται στους ερμηνευτές ή εκτελεστές, στους παραγωγούς και στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς για το συγκεκριμένο αντικείμενο. Τα συγγενικά δικαιώματα χορηγούνται συχνά ώστε να ενθαρρύνουν τις επενδύσεις και δεν υπόκεινται σε όρους «πρωτοτυπίας» ή «δημιουργικότητας». Τα ηθικά δικαιώματα δεν εναρμονίζονται με το δίκαιο της ΕΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

[7] Το άρθρο 7 της σύμβασης της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων προβλέπει προστασία 50 ετών μετά το τέλος του έτους θανάτου του δημιουργού.

[8] Το άρθρο 14 της σύμβασης της Ρώμης για την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών παρέχει προστασία 20 ετών από το τέλος του έτους κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε η υλική ενσωμάτωση, η ερμηνεία/εκτέλεση ή η μετάδοση.

[9] Άρθρο 1 της WCT.

[10] Άρθρο 17 της WPPT.

[11] Οδηγία 93/98/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1993, για την εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων (ΕΕ L 290 της 24.11.1993, σ. 9). Οδηγία όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 167, 22.6.2001, σ. 10).

[12] Οδηγία 2006/116/ΕΚ για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων (ΕΕ L 372, 27.12.2006, σ. 12).

[13] Τα συγγενικά δικαιώματα των παραγωγών φωνογραφημάτων, των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών.

[14] Άρθρο 3 της οδηγίας 93/98/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/116/ΕΚ του Συμβουλίου.

[15] Άρθρο 2 παράγραφος 1 της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.

εγγραφής στο κοινό. Αυτή η παράταση της διάρκειας προστασίας ισχύει για τα αποκλειστικά δικαιώματα και τα δικαιώματα αμοιβής που χορηγούνται στους παραγωγούς φωνογραφημάτων και στους ερμηνευτές ή εκτελεστές δυνάμει της οδηγίας 2001/29/ΕΚ[16], της οδηγίας 93/83/ΕΟΚ[17] και της οδηγίας 2006/115/ΕΚ[18], καθώς και για τη δίκαιη αποζημίωση που οφείλεται βάσει ορισμένων εξαιρέσεων που προβλέπονται στο δίκαιο της ΕΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας εναρμόνισε επίσης τη διάρκεια προστασίας των μουσικών συνθέσεων με στίχους ή κείμενο, διευκρινίζοντας ότι αυτή λήγει 70 έτη μετά τον θάνατο του τελευταίου των ακολούθων επιζώντων: του στιχουργού και του συνθέτη της μουσικής σύνθεσης[19].

Επιπλέον, η οδηγία εισήγαγε δέσμη συνοδευτικών μέτρων με κύριο στόχο να εξασφαλιστεί ότι οι ερμηνευτές ή εκτελεστές που έχουν μεταβιβάσει ή εκχωρήσει τα αποκλειστικά δικαιώματά τους σε παραγωγούς φωνογραφημάτων θα μπορούσαν να επωφεληθούν πραγματικά από την εν λόγω παράταση: i) της ρήτρας απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης, ii) της ετήσιας συμπληρωματικής αμοιβής και iii) της ρήτρας μηδενικής βάσης (βλ. ενότητα VI). Επιπλέον, θεσπίστηκε χωριστή διάταξη ως προαιρετικό μέτρο για τα κράτη μέλη, η οποία επιτρέπει στους ερμηνευτές ή εκτελεστές να επαναδιαπραγματεύονται προς όφελός τους συμβάσεις που τους παρέχουν το δικαίωμα επαναλαμβανόμενων πληρωμών μετά το 50ό έτος από τη νόμιμη δημοσίευση της εγγραφής ή της παρουσίασής της στο κοινό.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην οδηγία για την ψηφιακή ενιαία αγορά θεσπίστηκαν περαιτέρω διατάξεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της συμβατικής κατάστασης των ερμηνευτών ή εκτελεστών (αρχή της κατάλληλης και αναλογικής αμοιβής, υποχρέωση διαφάνειας, μηχανισμός αναπροσαρμογής συμβάσεων, εναλλακτική διαδικασία επίλυσης διαφορών και δικαίωμα ανάκλησης). Οι διατάξεις αυτές είναι ευρύτερες από τα συνοδευτικά μέτρα που περιγράφονται ανωτέρω και ισχύουν τόσο για τους δημιουργούς όσο και για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές σε όλους τους δημιουργικούς τομείς.

2. Αξιολόγηση της πιθανής ανάγκης παράτασης της διάρκειας προστασίας των δικαιωμάτων των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών στον οπτικοακουστικό τομέα

[16] Οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167 της 22.6.2001, σ. 10).
[17] Οδηγία 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση, (ΕΕ L 248 της 6.10.1993, σ. 15).
[18] Οδηγία 2006/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας (ΕΕ L 376 της 27.12.2006, σ. 28).
[19] Άρθρο 1 σημείο 1) της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.

Η οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας δεν παρέτεινε τη διάρκεια προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών στον οπτικοακουστικό τομέα. Το ζήτημα αυτό εξετάστηκε σε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (στο εξής: SWD) της 9ης Δεκεμβρίου 2020, στο οποίο αξιολογήθηκε η πιθανή ανάγκη παράτασης της διάρκειας προστασίας των δικαιωμάτων των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών στον οπτικοακουστικό τομέα, όπως απαιτείται από το άρθρο 3 παράγραφος 2 της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας[20]. Στο εν λόγω SWD, οι υπηρεσίες της Επιτροπής κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα διαθέσιμα στοιχεία δεν απαιτούσαν παράταση της διάρκειας προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών ταινιών στον οπτικοακουστικό τομέα και ανέφεραν ότι το θέμα αυτό θα εξεταζόταν επίσης στο ευρύτερο πλαίσιο της αξιολόγησης της λειτουργίας της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.

Ως εκ τούτου, προκειμένου να συμπληρωθεί η ανάλυση που πραγματοποιήθηκε το 2020, οι υπηρεσίες της Επιτροπής ανέθεσαν στον ανάδοχο της μελέτης να συγκεντρώσει περαιτέρω στοιχεία σχετικά με το θέμα αυτό. Ο ανάδοχος διενήργησε ειδική διαδικτυακή έρευνα, συνεντεύξεις και αναζήτηση μέσω διαδικτύου ώστε να συγκεντρώσει πρόσθετα στοιχεία.

Μέσω της μελέτης επιβεβαιώθηκαν οι πληροφορίες που παρουσιάστηκαν στο SWD της Επιτροπής του 2020 όσον αφορά τα νομικά τεκμήρια για τη μεταβίβαση δικαιωμάτων και τις συμβατικές πρακτικές στον οπτικοακουστικό τομέα, με αποτέλεσμα τα δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών οπτικοακουστικών έργων να συγκεντρώνονται περισσότερο στους παραγωγούς παρά στους ΟΣΔ[21]. Στη μελέτη αναλύθηκαν περαιτέρω τα πιθανά έσοδα που συνδέονται με την εκμετάλλευση ταινιών μετά την παρέλευση 50 ετών από την κυκλοφορία τους, προκειμένου να αξιολογηθεί καλύτερα η ανάγκη και τα πιθανά οφέλη της παράτασης της διάρκειας. Τα στοιχεία από τις κινηματογραφικές προβολές δείχνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων από την εμπορική διανομή ταινιών πραγματοποιείται κατά τα πρώτα τρία έτη μετά την πρώτη κυκλοφορία. Ταινίες ηλικίας άνω των 50 ετών διατίθενται σε μικρότερο βαθμό μέσω τηλεοπτικών μεταδόσεων και καναλιών κατά παραγγελία· ωστόσο, δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τα έσοδα που παράγονται από τα εν λόγω κανάλια διανομής, γεγονός που καθιστά δύσκολη την πλήρη αποτίμηση των εσόδων που προκύπτουν από την εκμετάλλευση ταινιών μετά την παρέλευση 50 ετών. Από τη μελέτη προέκυψε επίσης ότι το μερίδιο των παλαιών ταινιών (που δημοσιεύθηκαν μεταξύ 1970 και 1980) στους καταλόγους που διαχειρίζονται οι ΟΣΔ για λογαριασμό των συνδεδεμένων εταιρειών τους είναι σχετικά μικρό, με αποτέλεσμα τα έσοδα που εισπράττουν οι ερμηνευτές ή εκτελεστές για τις εν λόγω ταινίες να είναι οριακά[22].

[20] https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/staff-working-document-pursuant-reporting-obligation-laid-down-directive-201177eu-term-protection

[21] Βλ. μελέτη, σ. 91-94.

[22] Βλ. μελέτη, σ. 94-103. Βλ. επίσης την πρόσφατη μελέτη που δημοσίευσε το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα: «Heritage Films in Cinemas – a 2014-2023 analysis» (Ταινίες πολιτιστικής κληρονομιάς στους κινηματογράφους — Ανάλυση για την περίοδο 2014-2023) ιδίως τη διαφάνεια 15.

Στη μελέτη δεν διαπιστώθηκαν νέα στοιχεία που θα μπορούσαν να θέσουν υπό αμφισβήτηση τα προηγούμενα συμπεράσματα που παρουσιάστηκαν στο SWD της Επιτροπής του 2020. Ως εκ τούτου, από τα αποτελέσματα της συλλογής συμπληρωματικών αποδεικτικών στοιχείων δεν προκύπτει, στο παρόν στάδιο, η ανάγκη να παραταθεί η διάρκεια προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών ταινιών στον οπτικοακουστικό τομέα.

III. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Όλα τα κράτη μέλη έχουν πλέον μεταφέρει ορθά στο εθνικό τους δίκαιο την οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας. Η προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο ήταν η 1η Νοεμβρίου 2013. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη καθυστέρησαν να μεταφέρουν την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο και χρειάστηκε να κινηθούν διαδικασίες επί παραβάσει λόγω μη κοινοποίησης των μέτρων μεταφοράς.

Η μελέτη του ΕΚ εξέτασε τη μεταφορά της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας σε επτά κράτη μέλη και έθεσε συγκεκριμένα ερωτήματα όσον αφορά ορισμένες από τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας, και συγκεκριμένα την ερμηνεία των όρων «νόμιμη δημοσίευση» και «νόμιμη παρουσίαση στο κοινό» όσον αφορά τον υπολογισμό της διάρκειας προστασίας και αν οι επανεκτελέσεις μπορούν να θεωρηθούν νέα φωνογραφήματα, καθώς και ένα ερώτημα σχετικά με την ευθυγράμμιση της διάρκειας προστασίας των παραγωγών φωνογραφημάτων και των ερμηνευτών ή εκτελεστών[23].

Η Επιτροπή δεν έχει λάβει καμία καταγγελία σχετικά με τη μεταφορά ή την εφαρμογή της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας εκ μέρους των κρατών μελών από την έναρξη ισχύος της. Δεν έχει επίσης υποβληθεί κάποια αίτηση προδικαστικής απόφασης από οποιοδήποτε κράτος μέλος σχετικά με τις διατάξεις της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας και, ως εκ τούτου, δεν υπάρχει νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την εν λόγω οδηγία.

Σύμφωνα με τη μελέτη, η εφαρμογή της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας ήταν συνολικά επιτυχής, ενώ εντοπίστηκαν επίσης ορισμένα ζητήματα σε σχέση με την εθνική εφαρμογή συγκεκριμένων διατάξεων, τα οποία καθυστέρησαν την πραγματική εφαρμογή των κανόνων που περιλαμβάνονται στην οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας[24]. Ορισμένα από τα ζητήματα αυτά απορρέουν από θέματα που σχετίζονται με την εθνική νομοθεσία και πρακτική περί πνευματικής ιδιοκτησίας, πέραν του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας και των κανόνων που έχουν εναρμονιστεί σε επίπεδο ΕΕ. Δεδομένου ότι σχετίζονται με τα συνοδευτικά μέτρα, ιδίως με τη ρήτρα απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης και την ετήσια συμπληρωματική αμοιβή

[23] Βλ. μελέτη του ΕΚ, σ. 15-16.
[24] Βλ. μελέτη, σ. 81.

(στο εξής: ΕΣΑ), τα συγκεκριμένα αυτά ζητήματα επεξηγούνται λεπτομερώς κατωτέρω (βλ. ενότητα V).

Από την άλλη πλευρά, στη μελέτη προσδιορίστηκαν επίσης συγκεκριμένες εθνικές πρακτικές (όσον αφορά την εφαρμογή της ΕΣΑ, τους ιστορικούς παράγοντες παρεμπόδισης και τη διαπραγματευτική θέση των ερμηνευτών ή εκτελεστών) σε αρκετά κράτη μέλη που έχουν τη δυνατότητα να διευκολύνουν την εφαρμογή συγκεκριμένων διατάξεων της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας[25].

IV. Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΠΟΥ ΘΕΣΠΙΣΤΗΚΕ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ 2011 ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Κύριος στόχος της παράτασης κατά 20 έτη της διάρκειας προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών μουσικής και των παραγωγών φωνογραφημάτων ήταν να διατηρηθούν οι υφιστάμενες ροές εσόδων των εν λόγω δικαιούχων για πρόσθετη χρονική περίοδο. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση που συνόδευε τη νομοθετική πρόταση, αυτό ήταν αναγκαίο προκειμένου να βελτιωθεί η κοινωνική κατάσταση των ερμηνευτών ή εκτελεστών, ιδίως για να αντιμετωπιστεί το εισοδηματικό κενό που αντιμετωπίζουν οι ερμηνευτές ή εκτελεστές μουσικής προς το τέλος του βίου τους[26], καθώς και για να αντιμετωπιστούν οι απώλειες εσόδων των παραγωγών φωνογραφημάτων που προκύπτουν από την πειρατεία και οι προκλήσεις που σχετίζονται με την ψηφιακή διανομή[27].

Είναι δύσκολο να απομονωθεί η συμβολή της παράτασης της διάρκειας προστασίας στην επίτευξη αυτών των στόχων, καθώς αρκετοί σημαντικοί παράγοντες επηρέασαν την αγορά μουσικής από την έναρξη ισχύος της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.

Η ψηφιοποίηση και η αυξανόμενη δημοτικότητα της κατά παραγγελία κατανάλωσης μουσικής μέσω υπηρεσιών μουσικής συνεχούς ροής οδήγησαν σε σημαντικές αλλαγές στον τομέα της ηχογραφημένης μουσικής, καθώς η διανομή φωνογραφημάτων πραγματοποιείται κυρίως ψηφιακά ή μέσω διαδικτύου, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η διαθεσιμότητα της μουσικής και να διευκολυνθούν οι καλλιτέχνες και οι παραγωγοί να προσεγγίσουν ευρύτερα ακροατήρια. Επίσης, ολοένα και περισσότεροι καλλιτέχνες κυκλοφορούν μόνοι τους τη μουσική τους σε πλατφόρμες συνεχούς ροής. Ως εκ τούτου, από τότε που άρχισε να ισχύει η οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας, μολονότι περισσότερη μουσική είναι διαθέσιμη στο διαδίκτυο, τα περισσότερα λοιπά κανάλια διανομής σε αναλογικό μορφότυπο έχουν ουσιαστικά εκλείψει ή περιοριστεί σε πιο εξειδικευμένα ακροατήρια. Αυτές οι μεταβαλλόμενες τάσεις στη μουσική βιομηχανία δεν συνδυάστηκαν από αύξηση των τιμών στη μουσική σε ψηφιακό μορφότυπο, και τυχόν

[25] Βλ. μελέτη, σ. 116, 120, 122.
[26] Αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2011/77/ΕΕ.
[27] Πρόταση οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/116/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων [COM(2008) 464 final], αιτιολογική έκθεση. Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Εκτίμηση επιπτώσεων για τη νομική και οικονομική κατάσταση των εκτελεστών και των παραγωγών φωνογραφημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση [SEC(2008) 2288], σ. 26.

αυξήσεις των τιμών σε αναλογικούς μορφότυπους είναι πιθανό να οφείλονται σε άλλους παράγοντες πέραν του δημιουργικού περιεχομένου[28]. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι περισσότεροι αναλογικοί μορφότυποι είναι πλέον παρωχημένοι ή δεν είναι ευρέως διαθέσιμοι, οι καταναλωτές συχνά αναγκάζονται να επαναγοράσουν κάποια μορφή ψηφιακής πρόσβασης σε μουσική που άλλοτε αποτελούσε μέρος των ιδιωτικών συλλογών τους. Η πειρατεία, παρότι μειώνεται την τελευταία δεκαετία[29], εξακολουθεί να πλήττει τα έσοδα της μουσικής βιομηχανίας[30].

Είναι επίσης σημαντικό να ληφθεί υπόψη το μέγεθος και η συνάφεια με την αγορά των καταλόγων που καλύπτονται μέχρι στιγμής από την παράταση της διάρκειας προστασίας από 50 σε 70 έτη μετά την πρώτη δημοσίευση του φωνογραφήματος. Μέχρι πρόσφατα, η παράταση της διάρκειας προστασίας, την οποία προέβλεπε η οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας ωφελούσε μόνο παλαιότερες εγγραφές, της δεκαετίας του 1960. Υπάρχουν λιγότερες εγγραφές σ' αυτά τα ρεπερτόρια και είναι συνήθως λιγότερο δημοφιλείς σήμερα. Δεδομένου ότι σε ολοένα και περισσότερες εγγραφές από τη δεκαετία του '70, του '80 και του '90 θα εφαρμόζεται η παράταση της διάρκειας προστασίας, η εφαρμογή της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας θα οδηγήσει πιθανότατα σε περισσότερα έσοδα για τους σχετικούς δικαιούχους[31].

Επίσης, η γενικά περιορισμένη διαθεσιμότητα ποσοτικών δεδομένων επηρεάζει την εκτίμηση των επιπτώσεων της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας. Παρ' όλα αυτά, είναι δυνατή η διαμόρφωσης μιας συνολικής ποιοτικής εκτίμησης με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες.

Η παράταση της διάρκειας προστασίας κατά 20 έτη που θεσπίστηκε με την οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας έφερε τη διάρκεια προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών μουσικής στην ΕΕ πιο κοντά στη διάρκεια προστασίας που εφαρμόζεται στις ΗΠΑ[32], οι οποίες αποτελούν μια αγορά μείζονος σημασίας. Η προηγούμενη διαφορά των 45 ετών μεταξύ της διάρκειας προστασίας στις ΗΠΑ και στην ΕΕ ενείχε τον κίνδυνο να επηρεάσει αρνητικά την πολιτιστική πολυμορφία της μουσικής στην ΕΕ, καθώς περιόριζε τα κίνητρα για δημιουργία μουσικής που ανταποκρίνεται στις ευρωπαϊκές προτιμήσεις, λόγω των δυνητικά υψηλότερων εσόδων από την αγορά των ΗΠΑ[33].

---

[28] Βλ. μελέτη, σ. 52-54.

[29] Σύμφωνα με την έκθεση του Γραφείου διανοητικής ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO) με τίτλο «Trends in digital copyright infringement in the European Union» (Τάσεις όσον αφορά την παραβίαση ψηφιακών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση) (2023), από τα μέσα του 2020 ως σήμερα, οι πειρατικές προσβάσεις σε μουσικό περιεχόμενο παραμένουν σταθερές, περίπου στο ένα πέμπτο του επιπέδου του 2017.

[30] Βλ. μελέτη, σ. 55.

[31] Βλ. σελίδες 69, 73-74 και 110 της μελέτης, όπου αρκετοί ΟΣΔ αναφέρουν τη σημασία της δημοτικότητας της εγγραφής όσον αφορά τα παραγόμενα έσοδα. Επίσης, όσον αφορά ορισμένα κράτη μέλη, οι ΟΣΔ αναμένουν αύξηση των εσόδων που συνδέεται με τις πολιτικές, νομικές και οικονομικές μεταβολές που έχουν συντελεστεί από τις αρχές της δεκαετίας του 1990.

[32] Στις ΗΠΑ οι ηχογραφήσεις προστατεύονται για 95 έτη από τη δημιουργία τους [17 U.S.C. 302 (γ)].

[33] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Εκτίμηση επιπτώσεων για τη νομική και οικονομική κατάσταση των εκτελεστών και των παραγωγών φωνογραφημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 2008, σ. 19-20.

Η παράταση της διάρκειας προστασίας, με τον περιορισμό αυτού του κενού προστασίας και τη δυνατότητα συνέχισης της εμπορίας παλαιότερων φωνογραφημάτων, συνέβαλε στην προώθηση της ψηφιοποίησης των επηρεαζόμενων ρεπερτορίων. Τα φωνογραφήματα της δεκαετίας του 1960 ήταν η πρώτη ομάδα εγγραφών που μπόρεσαν να επωφεληθούν από την εν λόγω παράταση. Η παράταση της διάρκειας προστασίας έδωσε στους παραγωγούς φωνογραφημάτων τη δυνατότητα να εκμεταλλευτούν τις παλαιές ηχητικές εγγραφές για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και να συνεχίσουν να τις εμπορεύονται. Αυτό, σε συνδυασμό με τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις εξελίξεις της αγοράς, ενθάρρυνε τους παραγωγούς να ψηφιοποιήσουν αυτά τα παλαιότερα φωνογραφήματα. Η διατήρηση αυτών των τραγουδιών στους καταλόγους, συχνά με καλύτερη ποιότητα ήχου σε ψηφιακή μορφή, συνέβαλε στη δημιουργία εσόδων. Παράλληλα, κατέστη ευκολότερη η πρόσβαση των καταναλωτών σε περισσότερη μουσική[34].

Η έρευνα που διεξήχθη για τους σκοπούς της μελέτης έδειξε αποκλίνουσες απόψεις σχετικά με τον αντίκτυπο της παράτασης της διάρκειας προστασίας στον κύκλο εργασιών των εθνικών αγορών μουσικής στην ΕΕ[35]. Οι παραγωγοί μουσικής και οι ενώσεις τους θεωρούν μάλλον θετική αυτήν τη συγκεκριμένη πτυχή της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας, ενώ ορισμένοι ανέφεραν ότι τα παλαιότερα φωνογραφήματα μπορούν να συνεχίσουν να παράγουν ορισμένα έσοδα. Οι ΟΣΔ εκφράζουν πιο ανάμεικτες απόψεις και οι ερμηνευτές ή εκτελεστές δεν παρατηρούν σημαντική αύξηση σ' αυτό το επίπεδο.

Η μελέτη διαπίστωσε γενική ανοδική τάση μεταξύ 2010 και 2020 σε σχέση με την εξέλιξη των συνολικών εσόδων που διανέμονται τόσο στους ερμηνευτές ή εκτελεστές όσο και στους παραγωγούς φωνογραφημάτων· ωστόσο, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, είναι δύσκολο να διαχωριστούν οι επιπτώσεις της παράτασης της διάρκειας προστασίας από άλλες νομικές και τεχνικές εξελίξεις[36]. Σύμφωνα με ορισμένους ΟΣΔ, η εν λόγω γενική αύξηση των εσόδων συνδέεται με άλλες πτυχές που σχετίζονται με τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων, όπως η εφαρμογή της οδηγίας για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων[37] και η βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης δικαιωμάτων που χρησιμοποιούν οι ΟΣΔ[38].

V. ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Εκτός από την παράταση της διάρκειας προστασίας, η οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας στο άρθρο 1 σημείο 2) στοιχείο γ) θέσπισε τρεις δέσμες συνοδευτικών μέτρων που εφαρμόζονται ειδικά στους ερμηνευτές ή εκτελεστές κατά την περίοδο παράτασης της διάρκειας προστασίας. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούσαν στην αντιμετώπιση των

[34] Βλ. μελέτη, σ. 79.
[35] Βλ. μελέτη, σ. 58.
[36] Βλ. μελέτη, σ. 63-64.
[37] Οδηγία 2014/26/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων καθώς και τη χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων στην εσωτερική αγορά.
[38] Βλ. μελέτη, σ. 65.

ιδιαιτεροτήτων των συμβατικών πρακτικών στη μουσική βιομηχανία, σύμφωνα με τις οποίες οι ερμηνευτές ή εκτελεστές μεταβιβάζουν ή εκχωρούν τα δικαιώματά τους σε παραγωγούς φωνογραφημάτων κατά την υπογραφή συμφωνίας δίσκου, έναντι δικαιωμάτων εκμετάλλευσης ή εφάπαξ πληρωμών[39].

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στην οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας είναι η «ρήτρα απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης», η ετήσια συμπληρωματική αμοιβή και η διάταξη «μηδενικής βάσης». Τέλος, η οδηγία θέσπισε ένα προαιρετικό μέτρο για τα κράτη μέλη, το οποίο παρέχει στους ερμηνευτές ή εκτελεστές τη δυνατότητα να επαναδιαπραγματεύονται υπέρ τους συμβάσεις που έχουν υπογραφεί πριν από τον Νοέμβριο του 2013, «το δικαίωμα επαναδιαπραγμάτευσης»[40]. Όλες αυτές οι διατάξεις εφαρμόζονται μόνο κατά την 20ετή περίοδο παράτασης[41].

Σκοπός αυτών των συνοδευτικών μέτρων είναι να διασφαλιστεί ότι οι ερμηνευτές ή εκτελεστές, των οποίων τα αποκλειστικά δικαιώματα αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης, μπορούν να επωφεληθούν από την παράταση της διάρκειας προστασίας, βελτιώνοντας είτε την αμοιβή τους είτε τη συμβατική τους θέση έναντι των παραγωγών δίσκων.

Με την οδηγία για την ψηφιακή ενιαία αγορά, στο δίκαιο της ΕΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας θεσπίστηκαν περαιτέρω διατάξεις ώστε να ενισχυθεί η συμβατική θέση των δημιουργών και των ερμηνευτών ή εκτελεστών και να διασφαλιστεί ότι λαμβάνουν δίκαιη αμοιβή όταν μεταβιβάζουν ή εκχωρούν τα δικαιώματά τους για εκμετάλλευση[42]. Οι διατάξεις αυτές έχουν εφαρμοστεί σε όλα τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των μέτρων αυτών στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας, η οποία αναμένεται να πραγματοποιηθεί το νωρίτερο στις 7 Ιουνίου 2026, και θα λάβει υπόψη τις απόψεις που εξέφρασαν τα ενδιαφερόμενα μέρη[43].

Επιπλέον, η Επιτροπή πρόσφατα δημοσίευσε μελέτη που εξετάζει τις συμβατικές πρακτικές που χρησιμοποιούνται στους δημιουργικούς τομείς (ιδίως τις πρακτικές εξαγοράς) για τη μεταβίβαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων από δημιουργούς, ερμηνευτές ή εκτελεστές και παραγωγούς σε

[39] Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις συμβατικές πρακτικές στον τομέα της μουσικής, βλ. μελέτη του 2015 Remuneration of authors and performers for the use of their works and the fixations of their performances — Publications Office of the EU (europa.eu) [«Αμοιβή δημιουργών και ερμηνευτών ή εκτελεστών για τη χρήση των έργων τους και την υλική ενσωμάτωση των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους» — Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ (europa.eu)].
[40] Άρθρο 1 σημείο 4) της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.
[41] Αιτιολογική σκέψη 10 της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.
[42] Άρθρα 18 έως 23 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/790.
[43] Στην πρόσφατη έκθεση με τίτλο «Streams and Dreams Part 2» του D. Johansson περιλαμβάνονται τα αποτελέσματα έρευνας, την οποία διενέργησε η ένωση AEPO-ARTIS και τα μέλη της σε συνεργασία με τον διεθνή οργανισμό καλλιτεχνών IAO, σχετικά με τον αντίκτυπο της οδηγίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά στους καλλιτέχνες και τους μουσικούς της ΕΕ.

αντισυμβαλλομένους που εκμεταλλεύονται τα εν λόγω δικαιώματα και αξιολογεί τον αντίκτυπο των εν λόγω πρακτικών στην αμοιβή[44].

1. Ρήτρα «απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης»

Το άρθρο 1 σημείο 2) στοιχείο γ) (νέα παράγραφος 2α) της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας παρέχει στους ερμηνευτές ή εκτελεστές το δικαίωμα, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να καταγγείλουν τη σύμβαση διά της οποίας μεταβίβασαν ή εκχώρησαν τα δικαιώματά τους σε παραγωγό για την εκμετάλλευση φωνογραφήματος μετά το 50ό έτος από τη νόμιμη δημοσίευση ή παρουσίαση στο κοινό, εάν ο παραγωγός φωνογραφημάτων δεν προσφέρει ή δεν καθιστά διαθέσιμη την εγγραφή σε επαρκή ποσότητα. Ο ερμηνευτής ή εκτελεστής δεν μπορεί να παραιτηθεί από το δικαίωμα αυτό.

Στόχος της διάταξης αυτής είναι να ενισχυθεί η διαπραγματευτική ισχύς των ερμηνευτών ή εκτελεστών όσον αφορά την εκμετάλλευση της ηχογράφησης κατά την παράταση της διάρκειας προστασίας, καθώς τους επιτρέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να καταγγείλουν τη σύμβαση εκμετάλλευσης του φωνογραφήματος με τον παραγωγό. Όταν ο ερμηνευτής ή εκτελεστής επικαλείται τη ρήτρα «απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης» και τα δικαιώματα επανέρχονται σ' αυτόν, αποσβέννυνται τα δικαιώματα του παραγωγού επί του φωνογραφήματος ώστε να αποφευχθεί η συνύπαρξη των δικαιωμάτων αυτών[45].

Η μελέτη έδειξε ότι η πρακτική εφαρμογή της ρήτρας απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης είναι πιο περίπλοκη σε ορισμένα κράτη μέλη όσον αφορά τις εγγραφές στις οποίες συμμετέχουν πολλοί ερμηνευτές ή εκτελεστές[46]. Σύμφωνα με τη σχετική διάταξη της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας[47], οι κανόνες για την καταγγελία σύμβασης στην οποία συμμετέχουν πολλοί ερμηνευτές ή εκτελεστές πρέπει να ορίζονται στο εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο. Σε ορισμένα κράτη μέλη, για την επίκληση της ρήτρας «απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης» έναντι του παραγωγού, η εθνική νομοθεσία απαιτεί κοινή συμφωνία μεταξύ των ερμηνευτών ή εκτελεστών και η επίτευξη μιας τέτοιας συμφωνίας ενδέχεται να είναι δύσκολη. Στη μελέτη εντοπίστηκαν επίσης ορισμένα παραδείγματα εθνικών νομικών διατάξεων που διευκολύνουν τη χρήση της ρήτρας σε τέτοιες ειδικές περιπτώσεις[48].

Μια άλλη συγκεκριμένη πρόκληση που εντόπισε η μελέτη αφορά τις εγγραφές που πραγματοποιήθηκαν επί κομμουνισμού σε ορισμένα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, στη Ρουμανία, οι εγγραφές αυτές αποτελούν εθνική κληρονομιά και, ως εκ τούτου, τις όποιες αποφάσεις σχετικά με τα εν λόγω φωνογραφήματα μπορεί να τις λάβει μόνο το ρουμανικό κράτος και όχι οι σχετικοί ερμηνευτές ή εκτελεστές.

---

[44] Μελέτη σχετικά με τις συμβατικές πρακτικές που επηρεάζουν τη μεταβίβαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων και την ικανότητα των δημιουργών και των παραγωγών να εκμεταλλεύονται τα δικαιώματά τους, η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: Η Επιτροπή δημοσιεύει μελέτη σχετικά με τις συμβατικές πρακτικές που επηρεάζουν τη μεταβίβαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης.

[45] Τελευταία περίοδος της αιτιολογικής σκέψης 8 της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.

[46] Βλ. μελέτη, σ. 82.

[47] Άρθρο 1 σημείο 2) στοιχείο γ) της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.

[48] Βλ. μελέτη, σ. 122-123.

Τα συμπεράσματά μας υποδεικνύουν πολύ περιορισμένη εφαρμογή της ρήτρας «απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης». Φαίνεται ότι συμβάσεις έχουν καταγγελθεί βάσει αυτής της ρήτρας σε ελάχιστες μόνο περιπτώσεις. Αυτό οφείλεται κυρίως στις αλλαγές που σημειώθηκαν στις τάσεις διανομής και κατανάλωσης της μουσικής κατά την τελευταία δεκαετία και στην αυξανόμενη επικράτηση του μοντέλου συνεχούς ροής. Εάν φωνογράφημα διατίθεται σε υπηρεσία συνεχούς ροής, η εγγραφή προσφέρεται ή διατίθεται σε «επαρκή ποσότητα αντιγράφων» και, επομένως, δεν ισχύουν οι προϋποθέσεις για την επίκληση της ρήτρας «απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης».

Το άρθρο 22 της οδηγίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά προβλέπει μηχανισμό ανάκλησης που έχει ευρύτερη εφαρμογή σε σχέση με το άρθρο 1 σημείο 2) στοιχείο γ) της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας, καθώς δεν περιορίζεται μόνο σε συμβάσεις 50 έτη μετά τη νόμιμη δημοσίευση ή παρουσίαση του φωνογραφήματος στο κοινό. Η διάταξη αυτή αναμένεται να ενισχύσει τη συμβατική θέση όλων των ερμηνευτών ή εκτελεστών. Ωστόσο, τα κράτη μέλη διαθέτουν κάποια ευελιξία στην εφαρμογή της νέας αυτής διάταξης: μπορούν να εξαιρούν ορισμένα έργα ή αντικείμενα προστασίας από την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκλησης ή να προβλέπουν ότι εφαρμόζεται μόνο εντός συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου[49]. Όπως αναφέρεται στη μελέτη σχετικά με τις συμβατικές πρακτικές, αρκετά κράτη μέλη έχουν προσθέσει περαιτέρω λεπτομέρειες για την προσαρμογή του μηχανισμού αυτού στα οικεία εθνικά νομικά συστήματα και οι εθνικοί κανόνες διαφέρουν σημαντικά[50]. Ως εκ τούτου, η ρήτρα «απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης» εξακολουθεί να ισχύει για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές μουσικής, καθώς προβλέπει δικαίωμα από το οποίο δεν χωρεί παραίτηση, το οποίο ισχύει κατά την περίοδο παράτασης της διάρκειας προστασίας.

2. Ετήσια συμπληρωματική αμοιβή

Σύμφωνα με το άρθρο 1 σημείο 2) στοιχείο γ) (νέες παράγραφοι «2β», «2γ» και «2δ») της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας, οι ερμηνευτές ή εκτελεστές δικαιούνται να εισπράττουν πρόσθετα έσοδα, τα οποία αντιστοιχούν στο 20 % των ετήσιων εσόδων που αποκομίζουν οι παραγωγοί από την εκμετάλλευση φωνογραφήματος κατά την περίοδο παράτασης. Η εν λόγω συμπληρωματική αμοιβή καταβάλλεται από τα έσοδα που προέρχονται από την αναπαραγωγή, τη διανομή και τη διάθεση του φωνογραφήματος κατά το προηγούμενο έτος.

Η ετήσια συμπληρωματική αμοιβή (στο εξής: ΕΣΑ) ισχύει μόνο για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές που μεταβιβάζουν ή εκχωρούν τα αποκλειστικά δικαιώματά τους έναντι προκαταβολικής μη επαναλαμβανόμενης (εφάπαξ) αμοιβής. Κατά κανόνα, πρόκειται για μουσικούς συνοδείας, οι οποίοι δεν δικαιούνται ποσοστό επί των εσόδων που προκύπτουν από την πιθανή μεταγενέστερη επιτυχία του έργου τους. Αυτό το δικαίωμα αμοιβής από το οποίο δεν χωρεί παραίτηση δεν ισχύει για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές που

[49] Άρθρο 22 παράγραφος 2 της οδηγίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά.
[50] Μελέτη σχετικά με τις συμβατικές πρακτικές που επηρεάζουν τη μεταβίβαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων και την ικανότητα των δημιουργών και των παραγωγών να εκμεταλλεύονται τα δικαιώματά τους· σ. 195-197.

δικαιούνται ήδη επαναλαμβανόμενες πληρωμές («δικαιώματα εκμετάλλευσης») επί των εσόδων που προκύπτουν από τις ενσωματωμένες ερμηνείες ή εκτελέσεις τους.

Μόνο οι ΟΣΔ μπορούν να συλλέγουν και να διαχειρίζονται την ΕΣΑ[51]. Αφού εντοπίσουν τις επιλέξιμες εγγραφές και τους ερμηνευτές ή εκτελεστές των εν λόγω εγγραφών που δικαιούνται ΕΣΑ (συνήθως είτε με βάση τις πληροφορίες που έχουν στη διάθεσή τους οι ΟΣΔ και/ή που λαμβάνονται από τις δισκογραφικές εταιρείες), οι ΟΣΔ εισπράττουν τα έσοδα αυτά από τους παραγωγούς δίσκων και τα διανέμουν στους επιλέξιμους ερμηνευτές ή εκτελεστές. Η οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας περιλαμβάνει επίσης ειδική διάταξη η οποία απαιτεί από τους παραγωγούς φωνογραφημάτων να παρέχουν κάθε αναγκαία πληροφορία σχετικά με την καταβολή της ΕΣΑ στους ερμηνευτές ή εκτελεστές κατόπιν αιτήματός τους[52].

Οι περισσότεροι ΟΣΔ και κεντρικές οργανώσεις της ΕΕ που ερωτήθηκαν στο πλαίσιο της μελέτης θεωρούν ότι από τα μέτρα που θεσπίστηκαν με την οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας, αυτό που είχε τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στα έσοδα των ερμηνευτών ή εκτελεστών είναι η ΕΣΑ[53]. Από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν για την Τσεχία, τις Κάτω Χώρες, τη Γερμανία, την Πολωνία, την Πορτογαλία, τη Σουηδία και την Ισπανία προκύπτει η αργή αλλά σταθερή αύξηση της είσπραξης της ΕΣΑ. Αυτό δείχνει ότι το εν λόγω σύστημα συμπληρωματικής αμοιβής είναι ελπιδοφόρο όσον αφορά την παροχή πηγής εσόδων για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές[54].

Η μελέτη διαπίστωσε ότι η είσπραξη και η διανομή της ΕΣΑ ξεκίνησε μόλις πρόσφατα σε αρκετά κράτη μέλη[55], γεγονός που υποδηλώνει ότι οι καθυστερήσεις αυτές οφείλονται σε συγκεκριμένα ζητήματα εφαρμογής που συνδέονται με τη λειτουργία των ΟΣΔ ή με δυσκολίες όσον αφορά την ταυτοποίηση των δικαιούχων σε παλαιά φωνογραφήματα σε ορισμένα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, στη Σλοβενία, οι ΟΣΔ υποχρεούνται βάσει νόμου να τηρούν μια σχέση κόστους-οφέλους για τα δικαιώματα που διαχειρίζονται. Ο αρμόδιος ΟΣΔ θεωρεί ότι ο αναμενόμενος αντίκτυπος της ΕΣΑ θα ήταν υπερβολικά χαμηλός για να επιτευχθεί προς το παρόν η προαναφερθείσα σχέση[56]. Στην Πολωνία, παραγωγός των τραγουδιών που ηχογραφήθηκαν στη δεκαετία του 1960 και του 1970 ήταν η πρώην κρατική δισκογραφική εταιρεία, η οποία δεν υπάρχει πλέον. Μολονότι μια άλλη εταιρεία έχει πλέον τα δικαιώματα εκμετάλλευσης αυτών των φωνογραφημάτων, στην Πολωνία ο όρος «παραγωγός» εφαρμόζεται μόνο στην οντότητα που ηχογράφησε αρχικά το φωνογράφημα. Ως εκ τούτου, οι δισκογραφικές εταιρείες που κατέχουν τα σχετικά δικαιώματα δεν υποχρεούνται να πληρώσουν την ΕΣΑ. [57] Στη Ρουμανία, ο ΟΣΔ που

[51] Νέο άρθρο 3 παράγραφος 2δ του κωδικοποιημένου κειμένου της οδηγίας για τη διάρκεια προστασίας.
[52] Νέο άρθρο 3 παράγραφος 2γ δεύτερο εδάφιο του κωδικοποιημένου κειμένου της οδηγίας για τη διάρκεια προστασίας.
[53] Βλ. μελέτη, σ. 70.
[54] Βλ. μελέτη, σ. 72, διάγραμμα 20· βλ. επίσης «Performers' Rights Study Update 2022» (Επικαιροποίηση της μελέτης για τα δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών), AEPO Artis, σ. 71.
[55] Βλ. μελέτη, σ. 81.
[56] Βλ. μελέτη, σ. 88.
[57] Βλ. μελέτη, σ. 89.

διαχειρίζεται την ΕΣΑ ορίστηκε τρία έτη μετά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας[58].

Ανεξάρτητα από τον αντίκτυπο της ΕΣΑ σε σύγκριση με άλλα συνοδευτικά μέτρα, οι ΟΣΔ και οι ενώσεις ερμηνευτών ή εκτελεστών μουσικής θεωρούν ότι μέχρι στιγμής η ΕΣΑ είχε περιορισμένο αντίκτυπο στα έσοδα των ερμηνευτών ή εκτελεστών[59]. Εκτός από τα ανωτέρω ζητήματα, τα οποία ενδέχεται να έχουν επηρεάσει την είσπραξη και/ή τη διανομή της ΕΣΑ σε αρκετά κράτη μέλη, ο περιορισμένος αντίκτυπος μπορεί επίσης να εξηγηθεί από τον χαμηλό αριθμό ηχογραφήσεων που καλύπτονται μέχρι στιγμής από την παράταση της διάρκειας προστασίας[60]. Σε άλλες περιπτώσεις, θα μπορούσε επίσης να οφείλεται στις δυσκολίες απόκτησης των απαραίτητων πληροφοριών για τον υπολογισμό και την καταβολή της ΕΣΑ[61]. Η μελέτη του ΕΚ εντόπισε επίσης το ζήτημα αυτό[62] και επισήμανε πιθανές λύσεις που αφορούν τόσο τους παραγωγούς φωνογραφημάτων όσο και τους ΟΣΔ[63]. Οι ΟΣΔ επισήμαναν επίσης τις δυσκολίες όσον αφορά τη λήψη των απαραίτητων πληροφοριών από τους παραγωγούς, μεταξύ άλλων για την ταυτοποίηση των ερμηνευτών ή εκτελεστών που δικαιούνται να λάβουν την ΕΣΑ[64]. Οι τρέχουσες τεχνολογικές εξελίξεις και η χρήση σχετικών μεταδεδομένων θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση της ανταλλαγής των πληροφοριών που είναι απαραίτητες για την παροχή της ΕΣΑ στους ερμηνευτές ή εκτελεστές. Σύμφωνα με το άρθρο 1 σημείο 2) στοιχείο γ) της οδηγίας (νέα παράγραφος 2γ), τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να διευκολύνουν την εν λόγω συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, ώστε να εξασφαλιστεί η καταβολή της ΕΣΑ.

Οι δυσκολίες αυτές αναμένεται να αντιμετωπιστούν σε κάποιο βαθμό με την εφαρμογή των υποχρεώσεων διαφάνειας που ορίζονται στο άρθρο 19 της οδηγίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά. Η διάταξη αυτή υπερβαίνει την ισχύουσα απαίτηση ενημέρωσης που θεσπίστηκε με την οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας και αποσκοπεί στην παροχή επικαιροποιημένων, συναφών και ολοκληρωμένων πληροφοριών σχετικά με την εκμετάλλευση των σχετικών έργων και ερμηνειών ή εκτελέσεων[65]. Λόγω των ιδιαιτεροτήτων των διαφόρων τομέων περιεχομένου, όπως ο τομέας της μουσικής[66], τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εφαρμόζουν τη διάταξη αυτή όσον αφορά τις μη σημαντικές συνεισφορές, εκτός εάν αυτό απαιτείται για τους σκοπούς του μηχανισμού αναπροσαρμογής συμβάσεων σύμφωνα με το άρθρο 20 της οδηγίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά[67].

---

[58] Βλ. μελέτη, σ. 82.
[59] Βλ. μελέτη, σ. 71.
[60] Βλ. μελέτη, σ. 73.
[61] Βλ. μελέτη, σ. 72, σ. 85.
[62] Βλ. μελέτη του ΕΚ, σ. 7.
[63] Βλ. μελέτη του ΕΚ, σ. 47.
[64] «Performers' Rights Study Update 2022» (Επικαιροποίηση της μελέτης για τα δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών), AEPO Artis, σ. 71.
[65] Με τον τρόπο αυτόν θα αντιμετωπιστεί επίσης η ανησυχία που εκφράστηκε στη μελέτη του ΕΚ (σελίδα 27) όσον αφορά την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο της απαίτησης παροχής πληροφοριών της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.
[66] Αιτιολογική σκέψη 77 της οδηγίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά.
[67] Άρθρο 19 παράγραφος 4 της οδηγίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά.

Η ΕΣΑ αποτελεί δικαίωμα αμοιβής από το οποίο δεν χωρεί παραίτηση και μπορεί να αποτελέσει σημαντική συμπληρωματική πηγή εσόδων για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές στο μέλλον. Σύμφωνα με πρόσφατες εκθέσεις διαφάνειας από ΟΣΔ που εκπροσωπούν τους ερμηνευτές ή εκτελεστές καταγράφεται θετική τάση που καταδεικνύει τη βελτίωση της διαχείρισης και της καταβολής της ΕΣΑ[68]. Η αμοιβή που διανέμεται στους ερμηνευτές ή εκτελεστές είναι πιθανό να αυξηθεί για τα δημοφιλή φωνογραφήματα από τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, στα οποία θα αρχίσει να εφαρμόζεται η παράταση της διάρκειας προστασίας τα επόμενα έτη[69].

3. Διάταξη «μηδενικής βάσης»

Η διάταξη «μηδενικής βάσης» που προβλέπεται στο άρθρο 1 σημείο 2) στοιχείο γ) της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας (νέα παράγραφος 2ε) απαιτεί τα δικαιώματα εκμετάλλευσης που διανέμονται στους ερμηνευτές ή εκτελεστές κατά την περίοδο παράτασης να είναι απαλλαγμένα από προκαταβολές και από οποιεσδήποτε συμβατικά καθορισμένες κρατήσεις, οι οποίες τελικά μειώνουν τα έσοδα των εν λόγω ερμηνευτών ή εκτελεστών. Η διάταξη αυτή καλύπτει τους ερμηνευτές ή εκτελεστές που μεταβίβασαν ή εκχώρησαν τα δικαιώματά τους σε παραγωγούς φωνογραφημάτων έναντι καταβολής δικαιωμάτων εκμετάλλευσης και τους επιτρέπει να επωφεληθούν από αυξημένες αμοιβές για την παράταση της περιόδου προστασίας.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι η διάταξη περί μηδενικής βάσης έχει εφαρμοστεί στην πράξη μέσω συμβατικών όρων μεταξύ δισκογραφικών εταιρειών και ερμηνευτών ή εκτελεστών ήδη πριν από τη λήξη της 50ετούς περιόδου[70]. Η μελέτη του ΕΚ επισήμανε το πιθανό ζήτημα της συμβατικής παρέκκλισης μεταξύ ερμηνευτών ή εκτελεστών και παραγωγών δίσκων από τη διάταξη περί μηδενικής βάσης[71], ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη μετέφεραν το εν λόγω μέτρο στο εθνικό τους δίκαιο· ωστόσο, από τη μελέτη δεν προέκυψαν στοιχεία που να αποδεικνύουν πραγματική εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής στα υπό εξέταση κράτη μέλη.

Παρά τα περιορισμένα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, η διάταξη περί μηδενικής βάσης αποτελεί σημαντική εγγύηση για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές, ώστε να επωφελούνται πλήρως από την παρατεταμένη διάρκεια προστασίας μέσω της καταβολής δικαιωμάτων εκμετάλλευσης χωρίς κρατήσεις μετά την παρέλευση των αρχικών 50 ετών προστασίας.

[68] Βλ. για παράδειγμα την έκθεση διαφάνειας του 2023 από τον γαλλικό ΟΣΔ, SAI Rapport-de-transparency exercise — 2023.pdf.
[69] Βλ. μελέτη, σ. 74.
[70] Βλ. μελέτη, σ. 77.
[71] Βλ. μελέτη του ΕΚ, σ. 50.

4. Το δικαίωμα επαναδιαπραγμάτευσης

Το άρθρο 1 σημείο 4) της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας αποτελεί προαιρετική διάταξη που επιτρέπει στα κράτη μέλη να χορηγούν στους ερμηνευτές ή εκτελεστές το δικαίωμα να επαναδιαπραγματεύονται υπέρ τους συμβάσεις που έχουν συναφθεί πριν από την 1η Νοεμβρίου 2013 μετά την παρέλευση 50 ετών από τη δημοσίευση της εγγραφής. Φαίνεται ότι μόνο η Γαλλία έθεσε σε εφαρμογή το μέτρο αυτό, παρότι αυτό το «δικαίωμα επαναδιαπραγμάτευσης» υπήρχε ήδη τουλάχιστον σε ένα κράτος μέλος[72] κατά τον χρόνο έκδοσης της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τη χρήση αυτού του δικαιώματος στην πράξη.

Εν προκειμένω, πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι το άρθρο 20 της οδηγίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά περιέχει διάταξη που έχει παρόμοιο σκοπό με το «δικαίωμα επαναδιαπραγμάτευσης». Θεσπίζει μηχανισμό αναπροσαρμογής συμβάσεων που επιτρέπει στους δημιουργούς και στους ερμηνευτές/εκτελεστές ή στους εκπροσώπους τους, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να διεκδικούν πρόσθετη αμοιβή εάν η αρχικά συμφωνηθείσα αμοιβή αποδειχθεί δυσανάλογα χαμηλή σε σύγκριση με τα μεταγενέστερα σχετικά έσοδα. Δεδομένου ότι η εν λόγω πιο πρόσφατη διάταξη είναι υποχρεωτική για τα κράτη μέλη, στην πράξη θα μπορούσε να εφαρμόζεται συχνότερα από το «δικαίωμα επαναδιαπραγμάτευσης» βάσει της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας.

VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συνολικά, με τη θέσπιση πρόσθετης περιόδου προστασίας για τους παραγωγούς και τους ερμηνευτές ή εκτελεστές στον τομέα της μουσικής, σε συνδυασμό με ειδικά συνοδευτικά μέτρα, η οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας έχει εκπληρώσει τόσο τον γενικό στόχο της («προώθηση της μουσικής παραγωγής στην Ευρώπη») όσο και τους ειδικότερους στόχους της («συμβολή στην ενίσχυση της ευημερίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών στη μουσική»· «συμβολή στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής μουσικής βιομηχανίας»· «αύξηση του διαθέσιμου μουσικού ρεπερτορίου»)[73].

Μολονότι είναι δύσκολο να απομονωθεί ο οικονομικός αντίκτυπος της παράτασης της διάρκειας προστασίας στον τομέα της μουσικής, τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν έδειξαν ότι η παράταση αυτή επέτρεψε τη διασφάλιση της συνεχούς εκμετάλλευσης παλαιότερων φωνογραφημάτων και της αμοιβής των ερμηνευτών ή εκτελεστών μουσικής για την εκμετάλλευση παλαιότερων ερμηνειών ή εκτελέσεών τους ακόμη και σε μεγαλύτερη ηλικία, συμβάλλοντας στη βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης.

Η παράταση της διάρκειας προστασίας συνέβαλε επίσης στη διατήρηση των ροών εσόδων των παραγωγών φωνογραφημάτων από την εκμετάλλευση παλαιών καταλόγων. Αυτό

[72] Για παράδειγμα, στη Γερμανία.
[73] Εκτίμηση των επιπτώσεων, σ. 26.

ενθαρρύνει την ψηφιοποίηση παλαιότερων εγγραφών, οι οποίες μπορούν πλέον να αξιοποιηθούν και μέσω υπηρεσιών ψηφιακής διανομής μουσικής και να συμβάλουν στην ευρύτερη διαθεσιμότητα της ευρωπαϊκής μουσικής.

Η παράταση της διάρκειας προστασίας αναμένεται να έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στα έσοδα των ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών μουσικής στο εγγύς μέλλον, όταν δημοφιλή τραγούδια από διαφορετικά μουσικά είδη από το τέλος του 20ού αιώνα θα εμπίπτουν πλέον στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας του 2011 για τη διάρκεια προστασίας. Το φαινόμενο αυτό αναμένεται να συνδυαστεί με υψηλότερο ποσοστό είσπραξης και διανομής που εφαρμόζεται στην ετήσια συμπληρωματική αμοιβή, το οποίο αναμένεται να βελτιώσει περαιτέρω την οικονομική κατάσταση των ερμηνευτών ή εκτελεστών.

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, τα λοιπά συνοδευτικά μέτρα που περιλαμβάνονται στην οδηγία του 2011 για τη διάρκεια προστασίας («απώλεια σε περίπτωση μη χρήσης», «μηδενική βάση» και «δικαίωμα επαναδιαπραγμάτευσης») φαίνεται να έχουν μικρότερο αντίκτυπο απ' ό,τι αναμενόταν. Ωστόσο, παρέχουν στους ερμηνευτές ή εκτελεστές σημαντικές εγγυήσεις στις συμβατικές τους σχέσεις με τους παραγωγούς, όσον αφορά την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων τους και την αμοιβή που τους οφείλεται κατά τη διάρκεια της παραταθείσας διάρκειας προστασίας. Οι διατάξεις της οδηγίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά σχετικά με την αμοιβή των δημιουργών αναμένεται να συμβάλουν περαιτέρω στην ενίσχυση της διαπραγματευτικής θέσης των ερμηνευτών ή εκτελεστών.

Με βάση την αξιολόγηση αυτή, δεν φαίνεται αναγκαία η περαιτέρω αναθεώρηση της οδηγίας 2006/116/ΕΚ. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις στην ευρωπαϊκή αγορά μουσικής. Θα αξιολογήσει τις επιπτώσεις των διατάξεων περί δίκαιης αμοιβής που περιλαμβάνονται στην οδηγία για την ψηφιακή ενιαία αγορά στο πλαίσιο της επανεξέτασης της εν λόγω οδηγίας, η οποία αναμένεται να πραγματοποιηθεί το νωρίτερο στις 7 Ιουνίου 2026.